

Dr Monika Bartnik, prof. UJD
Wydział Prawa i Ekonomii
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie
ORCID: 0000-0002-5877-6173
e-mail: m.bartnik@ujd.edu.pl

GROOMING JAKO PRZESTĘPSTWO PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ I OBYCZAJNOŚCI POPEŁNIANE NA SZKODĘ MAŁOLETNIEGO – PRZYZYNEK DO ROZWAŻAŃ

Streszczenie

Grooming to przestępstwo polegające na manipulacji dziecka przez dorosłego za pośrednictwem Internetu w celu jego seksualnego wykorzystania, który polega na zdobywaniu zaufania przez udawanie bliskiej osoby. W odpowiedzi na zagrożenie którym jest wspomniane przestępstwo rodzimy ustawodawca wprowadził art. 200a KK, penalizujący nawiązywanie kontaktów z dzieckiem poniżej 15. roku życia w celach seksualnych. Przepis ten jest wynikiem dostosowania prawa krajowego do przepisów prawa unijnego, a konkretnie Konwencji z Lanzarote oraz unijnej Dyrektywy 2011/93/UE. Oba akty międzynarodowe nakładają na państwa obowiązek karania groomingu oraz prowadzenia działań prewencyjnych i edukacyjnych. W Polsce za zwalczanie groomingu odpowiadają m.in. Policja, prokuratura, sądy, a także instytucje takie jak NASK i Rzecznik Praw Dziecka. Nie ulega wątpliwości, że skuteczna walka z przestępstwem, o którym mowa w art. 200a KK wymaga zintegrowanego podejścia, łączącego prawo karne, edukację i współpracę międzynarodową. Tym samym rozważyć należy nowelizację przepisów w tym zakresie.

Słowa kluczowe: małoletni, prawa człowieka, prawo karne, przestępstwo, wolność

WSTĘP

W ujęciu potocznym grooming oznacza pewien proces manipulacji psychicznej, w którym osoba dorosła (groomer) za pośrednictwem Internetu stopniowo zdobywa zaufanie dziecka, w celu seksualnego wykorzystania go. W tym celu sprawca niejednokrotnie udaje przyjaciela, znajomego rodziców,

członka rodziny, oferując dziecku jednocześnie wsparcie emocjonalne czy też prezenty po to, by zbudować więź emocjonalną z dzieckiem opartą na zaufaniu, trosce, przyjaźni, której efektem będzie więź emocjonalna mająca na celu obniżenie czujności dziecka i zwiększenie jego podatności – poprzez wykorzystanie różnorodnych technik manipulacyjnych – na postrzeganie konkretnych sytuacji. Obecnie dzieci spędzają coraz więcej czasu „w sieci”, a portale społecznościowe, gry oraz komunikatory zwiększają ryzyko kontaktu z osobami, których intencje nakierowane są na wykorzystanie seksualne dziecka. Brak świadomości zagrożeń oraz niedostateczna edukacja cyfrowa oraz niedostateczna edukacja prawna sprawiają, że dzieci są szczególnie podatne na różnego rodzaju manipulacje, które w konsekwencji prowadzą do popełniania na szkodę małoletnich przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. W celu zapobieżenia tego rodzaju czynom zabronionym prawodawca ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw¹ znowelizował przepisy kodeksu karnego² wprowadzając m.in. art. 200a penalizujący zachowania polegające na nawiązywaniu - za pomocą Internetu - kontaktów z dzieckiem, które nie ukończyło 15 roku życia, celem obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej z wykorzystaniem różnych oszukańczych praktyk³. Obowiązująca od dnia 8 czerwca 2010 r. regulacja zawarta w art. 200a KK ma na celu z jednej strony ochronę małoletnich poniżej 15 roku życia przed przestępstwami seksualnymi, z drugiej strony – kryminalizację przedpola tego rodzaju czynów zabronionych⁴. Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego przepisu art. 200 a KK wynikało z konieczności dostosowania rodzimego prawa do podpisanej w Lanzarote w dniu 25 października 2007 r. Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed

¹ Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 206, poz. 1589).

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 383 ze zm.), dalej: KK.

³ J. Warylewski, K. Nazar [w:] Kodeks karny. Komentarz, R.A. Stefański (red.), Warszawa 2025, Legalis/el, art. 200a.

⁴ S. Hypś [w:] Kodeks karny. Komentarz, A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), Warszawa 2024, Legalis/e, art. 200a.

seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych⁵. Przepis art. 23 Konwencji z Lanzarote jest pierwszą w sferze aktów prawa międzynarodowego próbą reakcji na wzmagającą się przestępczość wykorzystywania seksualnego dzieci przez osoby dorosłe poprzez nawiązywanie za pośrednictwem Internetu kontaktu z nimi doprowadzaniu do spotkania z nimi i w konsekwencji popełniania na ich szkodę przestępstw, o których mowa w art. 197 §4 i art. 200 KK .

Analiza prawna przestępstwa groomingu powinna obejmować również kwestie związane z pozyskaniem dowodów potwierdzających intencje sprawcy. W praktyce jednak pojawiają się trudności w udowodnieniu zamiaru sprawcy, w szczególności wówczas, gdy mimo podjętej przez sprawcę (za pośrednictwem Internetu) próby kontaktu, do przestępstwa zgwałcenia (art. 197 §4 KK), nakłaniania osoby małoletniej do prostytucji (art. 199 §2 i 3 KK), obcowania płciowego z małoletnim (art. 200 KK) lub przestępstwa prezentowania i/lub utrwalania treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 202 §4-4c KK), na szczęście nie doszło. Należy podkreślić, że rodzime regulacje prawne przewidują również szczególne środki ochrony małoletnich, w przypadku przesłuchiwanie ich w procesie karnym w charakterze świadków lub pokrzywdzonych. Przepis art. 185a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego⁶ przesądza, iż pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub w razie uwzględnienia wniosku dowodowego oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego. Niemalże identyczna regulacja została zawarta w art. 185b KPK w odniesieniu do małoletniego świadka, który nie ukończył 15 lat, a został wezwany w takim charakterze do złożenie zeznań w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i

⁵ Konwencja Rady Europy z Lanzarote o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzona w Lanzarote dnia 25 października 2007 r. (Dz.U. 2015 poz. 608); dalej Konwencja z Lanzarote.

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 46 ze zm.), dalej: KPK.

obyczajności. W świetle przywołanego przepisu: „(...) świadek, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w art. 185a § 1-3 i 5, jeżeli zeznania tego świadka mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy”.

GROOMING W ŚWIECIE ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W NORMACH PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

Z punktu widzenia norm prawa międzynarodowego w zakresie penalizacji przestępstwa groomingu kluczowe znaczenie mają po pierwsze - przepisy Konwencji z Lanzarote, po wtóre - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/EU z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW⁷.

Konwencja z Lanzarote została przyjęta w 2007 roku i stanowi pierwszy o charakterze międzynarodowym instrument prawny w całości poświęcony ochronie dzieci przed wykorzystaniem seksualnym. Przepis art. 23 Konwencji z Lanzarote stanowi, iż: „KaŹda ze Stron przyjmuje konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia karalności umyślnego składania dziecku, które nie ukończyło wieku określonego w wyniku zastosowania art. 18 ust. 2, przez osobę dorosłą za pośrednictwem technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych, propozycji spotkania w celu popełnienia przeciwko dziecku któregośkolwiek z przestępstw określonych na podstawie art. 18 ust. 1 lit. a lub art. 20 ust. 1 lit. a, w sytuacji, gdy za taką propozycją idą faktyczne działania mające na celu doprowadzenie do takiego spotkania”. Wykonując obowiązek podjęcia niezbędnych środków ustawodawczych w systemie prawnym, a tym samym dostosowania przepisów prawa krajowego do rozwiązań unijnych rodzimy prawodawca powiększył zakres kryminalizacji określonych zachowań m.in. o przestępstwa groomingu,

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/EU z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.Urz.UE.L z 2011 r., poz. 335, s. 1-14, dalej: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/EU).

o których mowa w art. 200a KK⁸. Przywołany art. 23 Konwencji z Lanzarote nakłada na państwa – strony tejże konwencji obowiązek penalizacji groomingu oraz obowiązek edukacji prawnej. Przywołany przepis nakłada na państwa-strony obowiązek penalizacji różnorodnych form nadużyć seksualnych wobec dzieci, w tym tzw. groomingu, czyli nawiązywania kontaktu z dzieckiem w celu jego późniejszego wykorzystania seksualnego i wprost zobowiązuje państwa do karania zachowań polegających na inicjowaniu takich kontaktów, nawet jeśli do fizycznego wykorzystania jeszcze nie doszło. Oprócz aspektu penalizacji określonych zachowań przestępczych, Konwencja z Lanzarote kładzie duży nacisk na działania prewencyjne, w tym obowiązek prowadzenia systematycznej edukacji m.in. dzieci, i rodziców. Tym samym państwa-strony zobowiązane są do promowania świadomości zagrożeń oraz rozwijania programów edukacyjnych zwiększających „odporność” dzieci na manipulację seksualną. Konwencja z Lanzarote wskazuje także na konieczność szkolenia pracowników oświaty, służby zdrowia i organów ścigania w zakresie rozpoznawania i reagowania na przypadki seksualnego wykorzystywania małoletnich. Wdrożenie jej postanowień wymaga również stworzenia zintegrowanych systemów ochrony dzieci, obejmujących nie tylko pomoc prawną, ale również psychologiczną. Realizacja zobowiązań wynikających z konwencji pozostaje jednak wyzwaniem, szczególnie w kontekście dynamicznych zmian technologicznych i rosnącego zagrożenia w przestrzeni cyfrowej.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci, pornografii dziecięcej i uwodzenia dzieci w Internecie ustanawia dla państw członkowskich wspólne minimalne standardy w zakresie penalizacji przestępstw seksualnych wobec małoletnich. Regulacja zawarte w przytoczonej dyrektywie stanowią kluczowy instrument prawny Unii Europejskiej w walce z przestępczością seksualną wymierzoną w dzieci, zwłaszcza w kontekście rosnącego znaczenia przestrzeni cyfrowej. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE zobowiązuje państwa

⁸ J. Kanarek, Granice kryminalizacji przestępstwa *groomingu*, „Palestra” 2024, Nr 10, s. 39.

członkowskie do wprowadzenia przepisów penalizujących nie tylko fizyczne formy wykorzystania małoletnich, ale również czyny takie jak grooming, rozpowszechnianie treści pedofilskich czy uczestnictwo w „przedstawieniach” pornograficznych z udziałem dzieci. Istotnym elementem dyrektywy jest również nakaz penalizacji posiadania i przeglądania pornografii dziecięcej, niezależnie od intencji jej dalszego rozpowszechniania. Szczególną wagę przywiązuje się do konieczności natychmiastowego usuwania treści pedofilskich z Internetu oraz blokowania dostępu do stron zawierających takie materiały. W celu skutecznej eliminacji tych treści państwa członkowskie są zobowiązane do współpracy zarówno z organami ścigania, jak również dostawcami usług internetowych. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE podkreśla także znaczenie działań prewencyjnych, w tym edukacji, kampanii informacyjnych oraz programów resocjalizacyjnych dla sprawców nakładając również obowiązek zapewnienia ofiarom przestępstw seksualnych odpowiedniej ochrony i dostępu do pomocy psychologicznej oraz prawnej. Regulacje zawarte w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE wskazują, że skuteczna walka z przestępczością seksualną wobec dzieci wymaga zintegrowanego podejścia, obejmującego zarówno środki karne, jak i działania o charakterze społecznym oraz technologicznym. Przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE zobowiązują również do podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez osoby pracujące z dziećmi oraz przedstawicieli organów ścigania. Implementacja Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE w państwach członkowskich była monitorowana przez Komisję Europejską, która zwracała uwagę na konieczność pełnego wdrożenia regulacji w niej zawartych. Rzeczpospolita Polska wprowadziła szereg zmian legislacyjnych, w tym nowelizację Kodeksu karnego, dostosowując rodzime przepisy do wymagań unijnych. Niewątpliwie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE stanowi fundament dla budowania spójnej i skutecznej polityki ochrony małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym. W świetle dynamicznych zmian technologicznych jej postanowienia mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa zarówno w świecie rzeczywistym, jak i cyfrowym.

PRZECIWDZIAŁNIE I ZWALCZANIE GROOMINGU W POLSCE

Przeciwdziałanie i zwalczanie groomingu w Polsce stanowi istotny element krajowej polityki ochrony małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym. W odniesieniu do groomingu, definiowanego jako celowe nawiązywanie kontaktu z dzieckiem w celu jego seksualnego wykorzystania, kluczową rolę w ściganiu sprawców tego przestępstwa odgrywa Policja, w szczególności wyspecjalizowane jednostki, takie jak Centralne Biuro Zwalczania Cyberprzestępczości, które wykorzystuje nowoczesne technologie i narzędzia do wykrywania przestępstw popełnianych w przestrzeni cyfrowej. Równolegle ważną rolę pełni Rzecznik Praw Dziecka⁹, który stoi na straży przestrzegania praw najmłodszych, a także inicjuje działania edukacyjne oraz interwencyjne w przypadkach ich zagrożenia.

Na poziomie prewencji istotne znaczenie ma działalność NASK – Państwowego Instytutu Badawczego, który prowadzi kampanie społeczne, np. „Dziecko w Sieci”, oraz obsługuje punkt kontaktowy Dyżurnet.pl, umożliwiający zgłaszanie nielegalnych treści w Internecie.

Wskazując na zapobieganie i zwalczanie przestępstw groomingu niezwykle ważną rolę w tym procesie odgrywa prokuratura, która prowadzi lub nadzoruje postępowania przygotowawcze, a także wnosi akt oskarżenia do sądu, dbając o prawidłowy przebieg procesu karnego przeciwko sprawcom groomingu. W tym zakresie ważną rolę odgrywają również sądy powszechne, które orzekają w sprawach prowadzonych w trybie art. 200a KK.

Niezwykle ważna z punktu widzenia i prewencji, i represji w zakresie wykorzystywania seksualnego małoletnich pozostaje rola Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Ministerstwa Cyfryzacji, które odpowiadają za kształtowanie rzetelnych i optymalnych ram legislacyjnych oraz polityki cyfrowej, wzmacniających bezpieczeństwo małoletnich w sieci.

Nie bez znaczenia pozostają również działania edukacyjne i profilaktyczne podejmowane przez szkoły, które we współpracy m.in. z kuratorami sądowymi, psychologami i organizacjami pozarządowymi w

⁹ Instytucja Rzecznika Praw Dziecka uregulowana została w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 292 ze zm.), dalej: RP Du.

ramach edukacji prawnej umożliwiają małoletnim zdobywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie rozpoznawania niebezpiecznych – mających miejsce w Internecie - zachowań godzących w ich sferę wolności seksualnej i obyczajności. Istotnym wsparciem dla ofiar groomingu są także placówki oferujące pomoc psychologiczną i terapeutyczną, często finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości.

Zwalczanie groomingu wymaga także współpracy międzynarodowej, m.in. w ramach Europolu i Interpolu, co umożliwia skuteczniejsze identyfikowanie i zatrzymywanie sprawców działających transgranicznie.

Podkreślić należy, że przeciwdziałanie groomingowi w Polsce wymaga stałego dostosowywania narzędzi prawnych i technologicznych do dynamicznie zmieniającego się środowiska cyfrowego, bowiem jedynie kompleksowe podejście, obejmujące zarówno ściganie sprawców, jak i ochronę ofiar, może zapewnić skuteczną walkę z tego typu rodzajem przestępczości seksualnej.

Kluczowym przepisem w rodzimym ustawodawstwie karnym penalizującym przestępstwo groomingu jest art. 200a KK, w świetle którego

odpowiedzialność karną ponosi każdy, kto w celu popełnienia przestępstwa wskazanego w art. 197 §4 KK¹⁰ lub art. 200 KK¹¹,

jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą

¹⁰ Art. 197 § 1. Kto doprowadza inną osobę do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną, podstępem lub w inny sposób mimo braku jej zgody, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

§ 1a. Tej samej karze podlega, kto doprowadza inną osobę do obcowania płciowego wykorzystując brak możliwości rozpoznania przez nią znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli sprawca w sposób określony w § 1 lub 1a doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia:

1)wspólnie z inną osobą,

2)(*uchylony*)

3)wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry,

4)posługując się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działając w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu,

5)wobec kobiety ciężarnej,

6)utrwalając obraz lub dźwięk z przebiegu czynu, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.

§ 4. Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia wobec małoletniego poniżej lat 15 lub sprawca czynu określonego w § 1-3 działa ze szczególnym okrucieństwem lub następstwem tego czynu jest ciężki uszczerbek na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 5. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-4 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

¹¹ Art. 200 § 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

§ 2. (*uchylony*)

§ 3. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega, kto w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

§ 5. Karze określonej w § 3 podlega, kto prowadzi reklamę lub promocję działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.

§ 6. Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w § 1, 3 lub 4 wobec małoletniego poniżej lat 15, który w chwili czynu pozostawał w stosunku zależności od sprawcy, w szczególności pod jego pieczę, lub z wykorzystaniem krytycznego położenia małoletniego poniżej lat 15, sąd orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, a także ten, kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji. Trafnie wskazał Sąd Najwyższy, iż: „(...) Realizacja znamion tego typu czynu zabronionego wymaga podjęcia przez sprawcę dwóch powiązanych ze sobą ściśle zachowań sprawczych. Po pierwsze, ma to być zachowanie sprawcy polegające na złożeniu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 propozycji obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych. Po drugie, sprawca w związku z tą propozycją musi podjąć zachowania zmierzające do realizacji tej propozycji. Wskazuje się przy tym trafnie, że w wypadku art. 200a § 2 KK przedmiotem ochrony jest wolność małoletniego od propozycji obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, przy czym wolność jest w danym wypadku specyficznie rozumiana”¹². Ponadto, jak słusznie również wskazuje Sąd Najwyższy, „Typ czynu zabronionego z art. 200a § 2 KK można określić jako podwójnie formalny, gdyż dla przyjęcia realizacji znamion w formie dokonanej konieczne jest podjęcie zespołu dwóch powiązanych ze sobą zachowań: pierwszego, polegającego na złożeniu propozycji obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, oraz drugiego, bliżej niesprecyzowanego w ustawowym opisie zachowania zmierzającego do realizacji złożonej propozycji”¹³.

Problematyka zapobiegania i zwalczania przestępstwa groomingu była również przedmiotem rozważań Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który stwierdził, iż zgodnie z art. 3 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o

¹² Wyrok SN z dnia 23 lipca 2020 r., III KK 281/19, OSP 2022, nr 7-8, s. 63.

¹³ Wyrok SN z dnia 21 lipca 2020 r., IV KK 568/19, Legalis nr 2599287.

ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹⁴ nakłada na Państwa – Strony niniejszej konwencji obowiązek ochrony dzieci przed złym traktowaniem i wykorzystaniem seksualnym wskazując, że to właśnie do władz państwowych należy zapewnienie dzieciom ochrony przed złym traktowaniem, szczególnie w kontekście edukacji podstawowej, poprzez przyjmowanie, w razie potrzeby, specjalnych działań i zabezpieczeń. Europejski Trybunał Praw Człowieka zwrócił uwagę, iż zadanie państwa w tym zakresie nabiera jeszcze większego znaczenia, gdy weźmie się pod uwagę szczególnie wrażliwą naturę dzieci¹⁵. Ze stanowiskiem tym w pełni należy zgodzić się.

ZAKOŃCZENIE

Przeciwdziałanie i zapobieganie przestępstwu groomingu stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesnej ochrony praw dziecka. Ochrona ta nabiera szczególnego znaczenia szczególnie w kontekście dynamicznego rozwoju technologii cyfrowych. Skuteczna walka z tego rodzaju przestępczością wymaga zarówno wypracowania adekwatnych rozwiązań prawnych, jak i działań prewencyjnych oraz – a może przede wszystkim – działań edukacyjnych. Istotny krok w kierunku kompleksowej ochrony małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym niewątpliwie stanowią regulacje zawarte w art. 200a KK oraz implementacja przepisów prawa międzynarodowego, w tym Konwencji z Lanzarote i Dyrektywy 2011/93/UE. Należy jednak pamiętać, że skuteczność tych regulacji uzależniona jest od ich realnego stosowania, ścisłej współpracy instytucjonalnej oraz ciągłego, bieżącego monitorowania i aktualizacji narzędzi prawnych adekwatnych do formy zagrożeń. Tym samym niezbędna jest edukacja cyfrowa i prawna dzieci, rodziców oraz wszystkich tych osób, które pracują z małoletnimi, bowiem tylko synergiczne połączenie działań legislacyjnych, technologicznych i społecznych może zapewnić skuteczną prewencję oraz ochronę dzieci przed przestępstwem groomingu.

Bibliografia

Akty normatywne

¹⁴ Konwencja z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka o podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284).

¹⁵ Wyrok ETPC z dnia 28 stycznia 2014 r., 3581/09, Legalis nr 1069206.

Konwencja Rady Europy z Lanzarote o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzona w Lanzarote dnia 25 października 2007 r. (Dz.U. 2015 poz. 608). Konwencja z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka o podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/EU z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.Urz.U.E.L z 2011 r., poz. 335).

Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 206, poz. 1589).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 383 ze zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 46 ze zm.).

Orzecznictwo

Wyrok ETPC z dnia 28 stycznia 2014 r., 3581/09, Legalis nr 1069206.

Wyrok SN z dnia 21 lipca 2020 r., IV KK 568/19, Legalis nr 2599287.

Wyrok SN z dnia 23 lipca 2020 r., III KK 281/19, OSP 2022, nr 7-8, s. 63.

Literatura

Hypś S. [w:] Kodeks karny. Komentarz, Grześkowiak A., Wiak K. (red.), Warszawa 2024, Legalis/e, art. 200a.

Warylewski J., Nazar K. [w:] Kodeks karny. Komentarz, Stefański R.A. (red.), Warszawa 2025, Legalis/el, art. 200a.

GROOMING AS A PENAL OFFENSE INFRINGING SEXUAL AUTONOMY AND PUBLIC MORALITY IN THE CONTEXT OF CRIMES COMMITTED AGAINST MINORS – A LEGAL PERSPECTIVE

Abstract

Grooming is a criminal offense involving the manipulation of a child by an adult via the Internet for the purpose of sexual exploitation, typically through gaining the child's trust by pretending to be a close or familiar person. In response to this threat, the Polish legislator introduced Article 200a of the Penal Code, which criminalizes initiating contact with a child under the age of 15 for sexual purposes. This provision was enacted as part of aligning

domestic law with European Union regulations, specifically the Lanzarote Convention and EU Directive 2011/93/EU. Both international instruments impose an obligation on states to criminalize grooming and to implement preventive and educational measures. In Poland, the fight against grooming involves, among others, the police, the prosecutor's office, the judiciary, as well as institutions such as NASK and the Ombudsman for Children. There is no doubt that effectively combating the crime referred to in Article 200a of the Penal Code requires an integrated approach that combines criminal law, education, and international cooperation. Therefore, a revision of the relevant legal provisions should be considered.

Keywords: minor, human rights, criminal law, crime, freedom.